

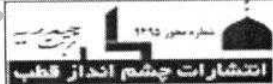
دفاع مشروع و عدم توسل به زور در حقوق اسلام و حقوق بین الملل

فریده گلستان

www.ketab.ir

سرشناسه	: گلستان، فریده، ۱۳۴۵ -
عنوان و نام پدیدآور	: دفاع مشروع و عدم توسل به زور در حقوق اسلام و حقوق بین‌الملل/فریده گلستان.
مشخصات نشر	: تربت حیدریه: چشم‌انداز قطب، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۱۴۵ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۵۰۹-۳۱-۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
موضوع	: دفاع مشروع (فقه)
موضوع	: (Self-defense (Islamic law
موضوع	: دفاع مشروع (حقوق بین‌الملل)
موضوع	: (Self-defense (International law
موضوع	: حقوق تطبیقی
موضوع	: Comparative law
موضوع	: جنگ (حقوق بین‌الملل)
موضوع	: (War (International law
موضوع	: جهاد
موضوع	: Jihad
رده بندی کنگره	: B۱۱۱۱/۱۳۹۵۱/۸۵۷-گ
رده بندی دیویی	: ۲۹۷/۳
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۵۲

دفاع مشروع و عدم توسل به زور در حقوق اسلام و حقوق بین‌الملل

نویسنده: فریده گلستان

ناشر: انتشارات چشم‌انداز قطب

تیراژ: ۲۰۰۰

نوبت چاپ: اول

تاریخ چاپ: ۱۳۹۵

چاپ و بونا

قطع: وزبری

تعداد صفحات: ۱۴۵

قیمت ۱۵۰۰۰۰ ریال

شابک:

۹۷۸	۶۰۰	۸۵۰۹	۳۱	۸
-----	-----	------	----	---

آدرس: تربت حیدریه، خیابان رازی، رازی ۳

تلفن: ۰۹۱۵۳۳۲۸۵۱۶ - ۰۹۲۲۳۲۵۸۸۱۸

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

پیشگفتار ۷

فصل اول: کلیات

مقدمه	۹
بیان مسأله اساسی	۱۰
مرور ادبیات سابقین مربوطه	۱۴
اهمیت و ضرورت	۱۶
اهداف	۱۷
اهداف برجسته	۱۷

فصل دوم: تعاریف دفاع مشروع و عدم توسل به زور

مبحث اول - نظریه اسلام و سایر مکاتب حقوقی	۱۹
گفتار اول - مکتب اصالت وضع (پوزیتیویسم) و نظر اسلام	۱۹
بند اول - مرحله تکوین	۲۰
گفتار دوم - اسلام ودونالیسم	۲۱
گفتار سوم - اسلام ومونیسم	۲۱
بند اول - مونیسم حقوق و نگرش توحیدی	۲۱
بند دوم - بررسی تاریخی	۲۳
مبحث دوم - مبانی و قلمرو تعاریف	۲۶
گفتار اول - حقوق اسلام	۲۶
گفتار دوم - مداخله و نقض بی طرفی	۲۹
بند اول - جایگاه حقوق بین الملل در نظام حقوقی اسلام	۲۹
بند دوم - نقش عرف در حقوق اسلام	۲۹

- بند سوم - منابع حقوق اسلامی ۲۹
- گفتار سوم - حقوق بین الملل ۳۲
- بند اول - وجه تسمیه حقوق بین الملل ۳۲
- بند دوم - مفهوم دفاع مشروع جمعی ۳۴
- بند سوم - حق دفاع مشروع و مفهوم تجاوز ۳۴
- بند چهارم - دفاع مشروع فردی و جمعی ۳۵
- بند پنجم - یادآوری منابع حقوق بین الملل عمومی ۳۶
- گفتار چهارم - فلسفه و مبانی حقوقی دفاع مشروع ۳۷
- مبحث سوم - محدودیت آزادی عمل دولت ها با تفسیر موسع قاعده منع توسل به زور ۳۸
- گفتار اول - ماهیم اصطلاحات و تعاریف در قلمرو اسلام ۳۹
- بند اول - تعریف مشروعیت بین الملل از دیدگاه اسلام ۳۹
- بند دوم - مفهوم جنگ در اسلام ۴۱
- بند سوم - دفاع ۴۲
- گفتار دوم - مفاهیم اصطلاحات و تعاریف در قلمرو حقوق بین الملل ۴۵
- بند اول - تعریف دفاع مشروع در قانون عرفی ۴۶
- بند دوم - دفاع مشروع و مبانی مشروعیت آن ۴۶
- فصل سوم: دفاع مشروع و عدم توسل به زور در سیره پیامبر (ص)**
- مبحث اول - دفاع مشروع در سیره پیامبر (ص) ۴۸
- گفتار اول - دستورات پیامبر (ص) به ارتش اعزامی ۴۸
- بند اول - دفاع و مقاومت ۴۸
- بند دوم - محمد پیامبر قانون و شمشیر ۴۹
- گفتار دوم - مفهوم جهاد و تفاوت آن با مفهوم حقوق جنگ ۵۳
- بند اول - ماهیت و عناصر سازنده دفاع مشروع ۵۳
- بند دوم - شرایط دفاع مشروع ۵۳

- بند سوم- موضوع دفاع ۵۵
- گفتار سوم- شرایط دفاع مشروع از دیدگاه فقه ۵۷
- بند اول- وجود تجاوز یا حمله ۵۷
- بند دوم- تجاوز یا حمله غیر مشروع ۵۸
- بند سوم- حال بودن خطر ۵۸
- گفتار چهارم- دفاع مشروع در حقوق بین الملل اسلام ۶۰
- گفتار پنجم- شرایط قانونی دفاع مشروع ۶۲
- بند اول- فعل یا قریب الوقوع بودن حمله ۶۲
- بند دوم- غیر نوبی بودن حمله ۶۲
- بند سوم- تناسب دفاع یا حمله ۶۲
- بند چهارم- ضرورت دفاع ۶۲
- بند پنجم- اصل انظلام و استرحام ۶۳
- بند ششم- اصل قدرت و اصل اعمال زور ۶۳
- بند هفتم- بحران زدایی و ریشه کن نمودن عوامل ۶۳
- بند هشتم- حقوق جنگ ۶۴
- مبحث دوم- آثار حقوقی دفاع مشروع ۶۴
- گفتار اول- دفاع مشروع و آغاز عملیات دفاعی ۶۴
- بند اول- جنگ برای احقاق حق ۶۵
- بند دوم- اسلام و سازماندهی اقدام جمعی بر علیه متجاوز ۶۶
- بند سوم- اسلام و مسئله جنگ و صلح ۶۷
- گفتار دوم- عدم توسل به زور در سیره پیامبر(ص) ۶۹
- بند اول- مبنای و ماهیت تحریم توسل به زور ۶۹
- بند دوم- شرایط و موارد استفاده از زور ۷۳
- گفتار سوم- استثنافات بر تحریم عمومی استفاده از زور ۷۷
- بند اول- دعوت از نیروهای خارجی ۷۸

- بند دوم- تعیین سرنوشت و جنبشهای آزادی بخش ملی ۷۸
- گفتار چهارم- روشهای استفاده از زور ۷۹
- بند اول- استفاده از زور از طریق سیاسی ۷۹
- بند دوم- استفاده از زور از طریق اقتصادی ۸۰

فصل چهارم: دفاع مشروع وعدم توسل به زور در حقوق بین الملل

- مبحث اول- دفاع مشروع در حقوق بین الملل ۸۳
- گفتار اول- ماهیت دفاع مشروع و عناصر سازنده آن ۸۳
- بند اول- شروع دفاع با حق جنگ ۸۳
- بند دوم- ارکان دفاع مشروع ۸۴
- بند سوم- منشور مل متحده ۸۴
- بند چهارم- توجه حقوق دفاع مشروع ۸۵
- گفتار دوم- دفاع مشروع در مسورین متحد (self-defence) ۸۶
- بند اول- ارتباط اصل ۵۱ و پاراگراف ۴ اصل ۲ منشور ۸۶
- بند دوم- کارآیی قواعد جدید علیه توسل به زور ۸۷
- گفتار سوم- شرایط دفاع مشروع و انواع آن ۸۸
- بند اول- ضرورت ۸۸
- بند دوم- تناسب ۸۸
- بند سوم- فوریت ۸۹
- گفتار چهارم- انواع دفاع مشروع پیش دستانه ۹۰
- بند اول- حالت اول دفاع مشروع پیش دستانه ۹۰
- بند دوم- حالت دوم دفاع مشروع پیش دستانه ۹۰
- گفتار پنجم- دفاع جمعی ۹۱
- بند اول- چارچوب حقوقی دفاع مشروع جمعی ۹۱
- گفتار ششم- معاهدات دفاع مشروع جمعی ۹۵

- بند اول - معاهدات کمک متقابل ۹۵
- بند دوم - اتحادیه های نظامی ۹۵
- بند سوم - معاهدات تضمین ۹۶
- گفتار هفتم - دفاع مشروع و محدودیت عرفی آن در حقوق بین الملل ۹۶
- مبحث دوم - عدم توسل به زور در حقوق بین الملل ۹۸
- گفتار اول - مبنای ماهیت تحریم توسل به زور ۹۹
- بند اول - اصل منع استفاده از زور در حقوق بین الملل ۹۹
- بند دوم - دفاع مشروع، استثنایی بر اصل ممنوعیت توسل به زور ۹۹
- گفتار دوم - موارد و شرایط استفاده از زور ۱۰۱
- بند اول - ممنوعیت جنایت در بسیاری اسناد بعد از منشور ملل متحد ۱۰۱
- بند دوم - استفاده یکجانبه از زور ۱۰۲

فصل پنجم: وجوه مشترک و افتراق دفاع مشروع و تحریم توسل به زور در سیره پیامبر

(ص)

و حقوق بین الملل

- مبحث اول - دفاع مشروع در سیره پیامبر (ص) و حقوق بین الملل ۱۰۷
- گفتار اول - وجوه مشترک دفاع مشروع در سیره پیامبر (ص) و حقوق بین الملل ۱۰۷
- بند اول - اسلام و بلوک بندی جهانی ۱۰۹
- گفتار دوم - مفهوم و هدف از جنگ تدافعی ۱۱۰
- بند اول - مفهوم ۱۱۰
- بند دوم - شرایط مبادرت به جنگ تدافعی ۱۱۰
- گفتار سوم - مفهوم و هدف از جنگ آزادیبخش ۱۱۱
- بند اول - شرایط مبادرت به جنگ آزادیبخش ۱۱۱
- بند دوم - جنگهای مقرر در اسلام ۱۱۱
- بند سوم - جنگ دفاعی (انتقامی) ۱۱۲

۱۱۲	بند چهارم - جنگ امدادی
۱۱۲	بند پنجم - جنگ با سرکشان
۱۱۳	بند ششم - جنگ با خرابکاران
۱۱۳	بند هفتم - جنگ با دیکتاتوری
۱۱۴	بند هشتم - جنگ با الحاد
۱۱۴	بند نهم - مقصود از جنگ در اسلام
۱۱۷	مبحث دوم - وجوه افتراق و نقاط قوت دفاع مشروع در سیره پیامبر (ص) و حقوق بین الملل
۱۱۷	گفتار اول - شی رسول خدا (ص)
۱۱۸	بند اول - بحران زدایی و ریشه کن نمودن عوامل فتنه
۱۲۰	گفتار دوم - اسلام، صلح جهانی
۱۲۰	بند اول - جهاد آزادیخواهان
۱۲۱	بند دوم - جایگاه و اهمیت قابل با استوار و مستکبران
۱۲۲	بند سوم - مقابله دائمی پیامبران با مستکبران
۱۲۵	گفتار سوم - روح جهاد در اسلام
۱۲۸	گفتار چهارم - وجوه مشترک تحریم استفاده از زور در سیره پیامبر (ص) و حقوق بین الملل
۱۲۹	بند اول - مقایسه جهاد اسلامی با جنگ های دیگر
۱۳۰	بند دوم - اهداف ملل متحد
۱۳۱	بحث و نتیجه گیری
۱۳۴	پیشنهادات
۱۳۵	منابع
۱۳۵	کتب
۱۳۹	مقالات
۱۴۱	منابع انگلیسی
۱۴۲	سایت های اینترنتی

دفاع از جامعه و کشور در برابر تهاجم خارجی یکی از مباحث مشترک سیره پیامبر(ص) و حقوق بین الملل است. اهمیت این موضوع در حدی است که بسیاری از نویسندگان و حقوقدانان به آن پرداخته اند. مسئله «تحریم جنگ» از دید حقوق بین الملل مورد توجه خاصی است، زیرا قبل از انعقاد میثاق پاریس، مبادرت به جنگ یکی از مظاهر استقلال و حاکمیت کشورها محسوب می شد و حتی جامعه ملل نیز جنگ را تحریم نکرده و فقط اقدام به آن را مبتنی بر شرایطی دانسته است. در احکام اسلام، و سیره پیامبر(ص) قوانین فقهی در باب این مسئله وجود دارد. دفاع از خود، چه در حقوق داخلی و چه در حقوق بین الملل، یک حق مسلم طبیعی و قانونی است. اسلام، جنگ تدافعی و «رباط» را که برای دفع حمله و حفظ مرزهای دارالاسلام صورت می گیرد، مقرر داشته است. در شرع مقدس اسلام، در حقوق داخلی، دفاع از جان و مال و نفوس، حتی در وقت ضرورت تا به حد قتل نفس جایز است و این حق، اساس جنگ دفاعی در عرصه بین المللی است که شریعت اسلامی نیز آن را به رسمیت می شناسد. اصل دفاع مشروع یا دفاع از خود مهمترین استثنای منع تهدید یا توسل به زور مسلحانه پس از تدوین منشور ملل متحد و تاسیسات سازمان ملل متحد است. بر این اساس دولت ها در صورت وقوع حمله مسلحانه حق دارند تا زمانی که شورای امنیت اقدامات لازم را به عمل آورد با استفاده از قوای نظامی از خود دفاع کنند ولی در هر حال باید از حد ضرورت خارج نشده و با فوریت اقدام گیرد و تناسب قوای کاربردی برای دفع حمله رعایت شود.

واژه های کلیدی: سیره پیامبر(ص)، جهاد، دفاع مشروع، عدم توسل به زور، حق بشر دوستانه.